

Helsedirektoratet
Divisjon helseøkonomi og finansiering,
Avd. behandlingsrefusjon
Postboks 7000 St. Olavs plass
0130 Oslo

Deres ref:

Vår ref: 11/853

Dato: 15.09.2011

VEDR. OPPGJØR FOR HELSETJENESTER MOTTATT I ET ANNET EØS-LAND – FOLKETRYGDLOVEN § 5-24a

HELFO hovedkontor viser til ny refusjonsordning for helsehjelp mottatt i et annet EØS-land som trådte i kraft 1. januar 2011. Refusjonsordningen er hjemlet i folketrygdloven § 5-24a, og er nærmere regulert i forskrift om stønad til helsetjenester mottatt i et annet EØS-land (F22.11.2010 nr 1466).

Refusjonsordningen omfatter behandling og undersøkelse blant annet hos lege, fysioterapeut, psykolog, kiropraktor og tannlege, i den utstrekning slik behandling dekkes av det offentlige i Norge. Videre vil også kjøp av visse legemidler og medisinsk utstyr kunne dekkes etter denne ordningen. Vilkårene for å få innvilget refusjon av utgifter til helsehjelp innenfor EØS, er i all hovedsak de samme som om tjenesten var utført i Norge.

Oppgjør fra kommuner - "sørge for" instansens finansieringsforpliktelse

HELFO har forvaltningsansvaret for den nye refusjonsordningen, og saksbehandler alle krav som fremmes med unntak av krav om dekning av reise- og oppholdsutgifter. Selv om HELFO administrerer refusjonsordningen, skal ikke folketrygden belastes alle refusjonsutgiftene. De regionale helseforetakene, fylkeskommunene og kommunene skal dekke refusjonsutgiftene for helsehjelp som tilsvarer de tjenestetypene de har "sørge for"-ansvaret for i Norge. Med "sørge for"-ansvaret menes ansvaret RHFene, fylkeskommunene og kommunene har for å tilby helsetjenester til befolkningen i eget geografisk område. Folketrygden skal dekke refusjonsutgiftene til de tjenester og varer hvor folketrygden er den eneste offentlige finansøren når tilsvarende helsehjelp mottas i Norge. Ansvarsfordelingen fremgår av forskriftens § 12.

HELFO skal behandle og fatte vedtak om refusjon dersom vilkårene er oppfylt, herunder fastsette hvilket beløp som refunderes, og deretter utbetale til pasienten. RHFene, fylkeskommuner og kommuner skal refundere HELFO de utbetalte beløp i samsvar med overnevnte prinsipper.

HELFO har mottatt henvendelser fra kommuner rundt i landet, hvor det oppgis at kommunen ikke vil foreta utbetaling etter krav fra HELFO. Begrunnelsen som oppgis er blant annet at en utbetaling vil stride mot kommunenes reglement for attestasjon og anvisning, videre at informasjonen som HELFO gir sammen med beløpet er mangelfull og for lite informativ. Herunder etterspørres pasientens personnummer og navn, type behandling pasienten har fått, tidspunkt for behandling, i hvilket land behandlingen er mottatt og type behandlingsinstitusjon etc.

HELFO er opptatt av å administrere ordningen effektivt innen de rammer som følger av personvern hensyn, og på en måte som er tillitvekkende for kommunene. HELFOs regionkontorer sender hvert kvartal faktura til kommunene for utbetalte refusjoner. Fakturaen vil inneholde informasjon om type behandling, beløp utbetalt til bruker fra HELFO og beløp som er utbetalt til bruker som kommunen skal refundere. Øvrig dokumentasjon vil være tilgjengelig hos HELFO innenfor rammen av taushetsplikts regler. Når det gjelder opplysninger vedrørende brukerens personnummer, er dette informasjon som HELFO ikke har anledning til å gi som følge av taushetspliktsbestemmelsene.

HELFOs taushetsplikt reguleres av folketrygdloven § 21-11a tredje ledd, jf arbeids- og velferdsforvaltningsloven (NAV-loven) § 7 første, tredje, fjerde og femte ledd. HELFO kan med hjemmel i NAV-loven § 7 fjerde ledd, utlevere opplysninger til offentlige myndigheter i andre tilfelle enn nevnt i tredje ledd når det er *"godtgjort at opplysningene er nødvendige for at disse myndighetene skal kunne løse pålagte offentlige oppgaver"*.

Hvilke opplysninger som kan gis etter disse bestemmelsene er for NAV, og tidligere NAV HTF, regulert i dispensasjonsvedtak gitt av Arbeids- og velferdsdirektoratet. Etter at vi ble underordnet Helsedirektoratet, har HELFO fått delegert egen fullmakt. Ved vurderinger knyttet opp i mot NAV-loven § 7 fjerde ledd skal tidligere praksis i henhold til Arbeids- og velferdsdirektoratets dispensasjonsvedtak være retningsgivende.

Det er et vilkår etter § 7 fjerde ledd første punktum at opplysningene er *"nødvendige for at kommunen skal løse en pålagt offentlig oppgave"*. Etter HELFOs vurdering er ikke opplysninger om brukers personnummer nødvendig for å løse en pålagt offentlig oppgave i kommunene. Oppgaven med å forvalte refusjonsordningen er lagt til HELFO, og kommunene skal kun utbetale i tråd med sin finansieringsforpliktelse.

Bestemmelsen inneholder videre et særskilt begrensning i fjerde ledd annet punktum, da det ikke kan utleveres opplysninger om en person *"helseforhold"*. Sammenstillingen av opplysninger om en persons personnummer og type behandling vedkommende har fått utført, det være seg enten jordmor-, lege eller fysioterapibesøk, er etter HELFOs vurdering å anse som opplysninger om noen helseforhold og dermed omfattet av unntaket.

HELFO hovedkontoret ber Helsedirektoratet om en snarlig tilbakemelding på om vår praksis og tolkning av regelverket er i tråd med direktoratets forståelse, og om det er behov for å løfte problemstillingen til Helse- og omsorgsdepartementet.

Refusjonsordningens finansieringsmodell

Helse- og omsorgsdepartementet har vedtatt overnevnte finansieringsmodell. Departementet fant det imidlertid ikke nødvendig å forskriftsfeste hvordan oppgjøret mellom Helsedirektoratet/HELFO og regionale helseforetak, fylkeskommuner og kommuner skal skje.

HELFO har i høringsuttalelse til Ot. Prp. Nr 92 (2002-2009) gitt uttrykk for at finansieringsmodellen som er valgt kan by på utfordringer. Modellen som er valgt er ressurskrevende for HELFO både med tanke på viderefakturering og oppfølging av *"sørge for"* instansene. Videre påpekes at HELFO ikke har sanksjonsmuligheter for de som ikke følger opp sine finansieringsforpliktelser.

HELFO hovedkontor ber Helsedirektoratet vurdere om det er hensiktsmessig å se nærmere på den finansieringsmodellen som er valgt. En løsning hvor man går over til en modell hvor Staten (folketrygden) ved HELFO dekker utgiftene for de helsetjenester som tilbys hvor kommunen og fylkeskommunen har *"sørge for"* ansvaret (dvs. en tilnærmet modell 2 slik den ble skissert i Ot.prp. 92 (2008-2009)), vil etter vårt syn kunne avhjelpe de særlige utfordringer som knytter seg til finansieringen av denne refusjonsordningen.

En slik finansieringsmodell innebærer at folketrygden belastes alle utgiftene med unntak av utgiftene som RHFene skal dekke, og finansieringsansvaret for fylkeskommuner og kommuner bortfaller. HELFO har pr 32. august 2011 totalt 1794 utbetalte saker hvor kommune eller fylkeskommune har finansieringsansvaret, og disse utgjør i sum 4 006 899 NOK. Karakteren på disse helsetjenestene som kommuner og fylkeskommuner har ansvar for, er etter HELFOS oppfatning videre av en slik art at det er liten fare for at en slik modell kan føre til en vridning i pasientstrømmer, eller endring i kvalitet på tjenesten.

HELFO vil med en slik modell ha både forvaltnings- og finansieringsansvaret når det gjelder helsehjelp som tilsvarer de tjenestetyper kommuner og fylkeskommuner har "sørge for"-ansvaret for i Norge, og det vil forenkle administreringen av refusjonsordningen.

Med vennlig hilsen
HELFO hovedkontor

Siv Hvidsten
avdelingsdirektør ef.

Camilla N. Dalland
Seksjonssjef

saksbehandler: Ingvild Martinsen, seniorrådgiver